

ПРОКУРАТУРА ОРГАНЛАРИ ФАОЛИЯТИДА ИНСОН ХУҚУҚЛАРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШНИНГ ДОЛЗАРБ МАСАЛАЛАРИ

Тўйкулов Аббосжон Али ўғли

<https://doi.org/10.5281/zenodo.21785317>

Аннотация

Мазкур мақолада прокуратура органларининг инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишдаги конституциявий вазифалари, миллий ва халқаро ҳуқуқий асослари, суд-ҳуқуқ ислохотлари, амалда учраётган муаммолар, хорижий тажриба ҳамда соҳани янада такомиллаштиришга оид таклифлар кенг таҳлил қилинади. Шунингдек, рақамлаштириш, очиқлик, шаффофлик ва жамоатчилик назоратининг аҳамияти илмий нуқтаи назардан ёритилади.

Инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш демократик ҳуқуқий давлатнинг энг муҳим белгиларидан ҳисобланади. Ўзбекистонда сўнгги йилларда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотлар марказида инсон қадрини улуғлаш тамойили турибди. Ушбу жараёнда прокуратура органлари қонун устуворлигини таъминлаш, давлат органлари ва мансабдор шахслар фаолияти устидан назоратни амалга ошириш, фуқароларнинг бузилган ҳуқуқларини тиклаш ва жамиятда адолатни қарор топтиришда муҳим ўрин тутаяди.

Прокуратура органлари фаолияти Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, «Прокуратура тўғрисида»ги Қонун, Жиноят-процессуал кодекси ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар билан тартибга солинади. Бундан ташқари, Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси ҳамда Фуқаролик ва сиёсий ҳуқуқлар тўғрисидаги халқаро пакт каби халқаро ҳужжатларда белгиланган принциплар миллий қонунчиликни такомиллаштиришда муҳим аҳамиятга эга.

Прокуратуранинг инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишдаги ўрни. Прокуратура фуқаролар мурожаатларини кўриб чиқиш, қонун бузилишларини бартараф этиш, тергов ва суриштирув жараёнларида қонунийликни таъминлаш, жазони ижро этиш муассасаларида инсон ҳуқуқларига риоя этилишини назорат қилиш орқали ҳуқуқларни ҳимоя қилади. Шунингдек, вояга етмаганлар, хотин-қизлар ва ижтимоий ҳимояга муҳтож шахсларнинг манфаатларини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилади.

Долзарб муаммолар

Айрим ҳудудларда ҳуқуқий маданиятнинг етарли эмаслиги, мурожаатларни кўриб чиқишдаги бюрократик кечикишлар, рақамли хизматларнинг тўлиқ жорий этилмагани ва ҳуқуқни қўллаш амалиётидаги тафовутлар самарадорликка салбий таъсир кўрсатиши мумкин.

Суд-ҳуқуқ ислохотлари

Сўнгги йилларда электрон мурожаатлар, рақамли назорат тизимлари, очиқ маълумотлар платформалари ва коррупцияга қарши курашиш механизмлари кенг жорий этилди. Бу эса фуқароларнинг ҳуқуқий ҳимоясини кучайтириш ва прокуратура фаолиятининг шаффофлигини оширишга хизмат қилмоқда.

Хорижий тажриба

Германия, Франция, Япония ва Жанубий Кореяда прокуратура органлари рақамли ахборот тизимлари, хавфларни баҳолаш механизмлари ва мустақил ички назорат

усулларидан самарали фойдаланади. Ушбу тажрибалар миллий тизимни янада такомиллаштириш учун фойдали ҳисобланади.

Таклифлар

Прокурорлар малакасини мунтазам ошириш, сунъий интеллект элементларидан фойдаланган таҳлил тизимларини жорий этиш, ҳуқуқий тарғиботни кучайтириш, аҳоли билан очиқ мулоқотни ривожлантириш, халқаро ҳамкорликни кенгайтириш ва жамоатчилик назоратини мустаҳкамлаш мақсадга мувофиқ.

Хулоса

Хулоса қилиб айтганда, прокуратура органлари инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлашнинг асосий кафолатчиларидан бири ҳисобланади. Қонун устуворлигини таъминлаш, рақамлаштиришни ривожлантириш, халқаро стандартларни миллий амалиётга кенг татбиқ этиш ва кадрлар салоҳиятини ошириш соҳадаги ислохотларнинг самарадорлигини янада юксалтиради.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси.
2. «Прокуратура тўғрисида»ги Қонун.
3. Жиноят-процессуал кодекси.
4. Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси.
5. Фуқаролик ва сиёсий ҳуқуқлар тўғрисидаги халқаро пакт.